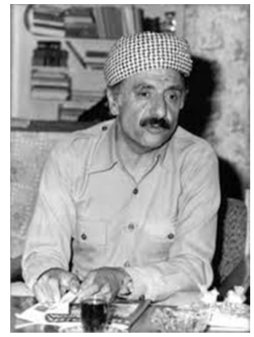

هاوکاریی‌کردنی مەلا عەبدوللا حەسەن‌زادە لەگەڵ ئیتتیلاعاتی سپای پاسداران بۆ تێرۆری ئەندمانی حدکاو پاکانەکردنی بۆ تێرۆریستەکانی تۆمەتبار بە تێرۆری د.قاسملووو

برگەی دەیەم چیرۆکێکی تەواو نەبوو [ناتەواو] لاپەرەی ٢٧١ دەقی ئینگلیزیی کتێبەکەی کارۆل لاپەرەی ٢٩٦ دەقی کوردیی پێداچوونەوەی مەلا عەبدوللا بە وەرگێراوی دەقە کوردیی‌یەکەدا

بەشی١٥ **مافناس: حەسەن ئەیوبزادە**

درێژەی لێکۆلینەوە و پێداچوونەوەیەک بە پێداچوونەوەکەی مەلا عەبدوللا حەسەن‌زادە

برگەی دەیەم
چیرۆکێکی تەواو نەبوو

لە بەیانیی رۆژێکی هەورو بارانیی مانگی فێوریەی ١٩٩١دا، لە کافەی لاندتمان، هێلین کرۆلیچ لە پێش تاقمێک رۆژنامەنووس راوەستابوو. ناوبراو گوتی لە دژی دەوڵەتی ئوتریش‌و لە پێوەندی دەگەڵ ئەو جینایەتەی لە دژی قاسملوو ئەنجام درا بوو، رێگەیەکی قانوونیی گرتوتە پێش.[1] زۆر کەس لە پارێزەران‌و رێبەرە کوردەکان‌و سیاسەتوانە ئوتریشییەکان‌و ژمارەیەک لە کەسایەتییە ناودارەکانی وڵاتانی دیکە لە دەوری کۆ ببوونەوە. شەرەفکەندی، جێ‌نشینی قاسملوو لە حدکادا بە نامەیەک داوای لێبووردنی کردبوو کە نەی توانیوە لەو کۆبوونەوەیەدا بەشدار بێ‌و لەم بارەیەوە نووسیبووی: «بەداخەوە، کاربەدەستانی ئوتریش لە باڵوێزخانەی ئەو وڵاتە لە پاریس رێگەیان پێ نەدام بێمە ڤییەن».

ناوبراو دوای ئاماژە کردن بە کوژرانی قاسملوو، نووسیبووی: «ئەو کەسانەی بەرواڵەت چووبوون لە بارەی چارەسەرکردنی مەسەلەی کورد لە ئێراندا وتووێژ بکەن لە راستیدا چەند تێرۆریستێک بوون کە رێژیمی ئێران ناردبوونی- بۆ ئێمەو بۆ هەموو گەلی کورد ئەو پرسیارە لە گۆڕێدایە کە بۆچی دەزگای دادوەریی ئوتریش هێشتا لە بەرامبەر ئەو جینایەتەدا کوێی خۆی ئاخنیوە»؟

لەمانگی ئۆکتۆبری ١٩٨٩دا، کونفرانسێکی نێونەتەوەیی لە بارەی پرسی کورددا لە پاریس پێک هات‌و داوای لە کاربەدەستانی دەوڵەتی ئوتریش کرد ئەو جینایەتە روون

١- لە١٩٩٢دا، دیوانی سەرووی دادوەری سکاڵا قانوونییەکەی هێلین کرۆلیچی رەد کردەوە.

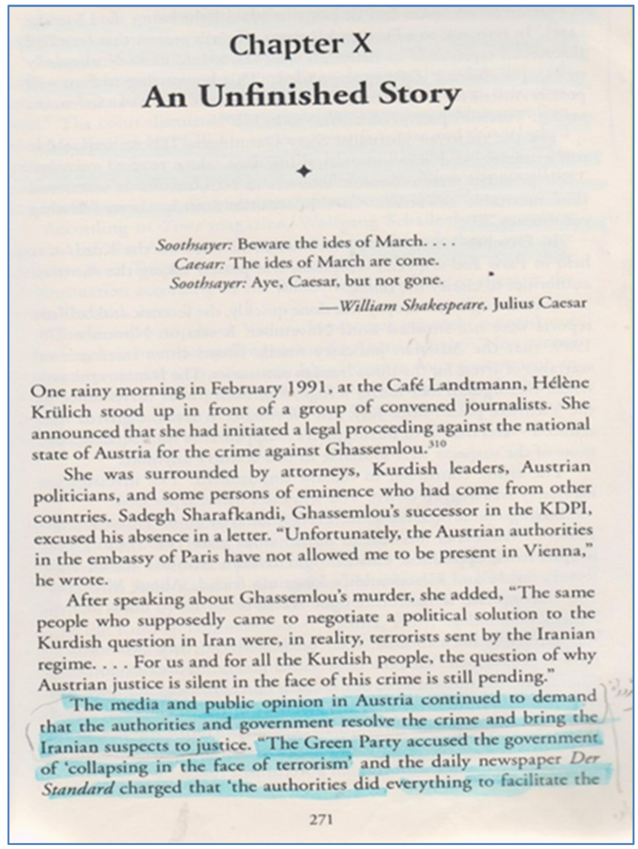

Chapter X
An Unfinished Story

✦

Soothsayer: Beware the ides of March. . . .
Caesar: The ides of March are come.
Soothsayer: Aye, Caesar, but not gone.
—*William Shakespeare,* Julius Caesar

One rainy morning in February 1991, at the Café Landtmann, Hélène Krülich stood up in front of a group of convened journalists. She announced that she had initiated a legal proceeding against the national state of Austria for the crime against Ghassemlou.[310]

She was surrounded by attorneys, Kurdish leaders, Austrian politicians, and some persons of eminence who had come from other countries. Sadegh Sharafkandi, Ghassemlou's successor in the KDPI, excused his absence in a letter. "Unfortunately, the Austrian authorities in the embassy of Paris have not allowed me to be present in Vienna," he wrote.

After speaking about Ghassemlou's murder, she added, "The same people who supposedly came to negotiate a political solution to the Kurdish question in Iran were, in reality, terrorists sent by the Iranian regime. . . . For us and for all the Kurdish people, the question of why Austrian justice is silent in the face of this crime is still pending."

The media and public opinion in Austria continued to demand that the authorities and government resolve the crime and bring the Iranian suspects to justice. "The Green Party accused the government of 'collapsing in the face of terrorism' and the daily newspaper *Der Standard* charged that 'the authorities did everything to facilitate the

271

بەشی دەی کتێبەکەی کارۆل پرۆن‌هۆبێر بە ئامۆژگارییەکی فاڵگرەوەیەک بە ژولیوس سزار ئیمپراتوری رۆم دەست پێدەکا کە لە ١٥ مارس خۆی بپارێزێ و سێزاریش پێی دەڵێ : پازدەی مارس هاتووە، بەلام فاڵگر ئاگاداری دەکا کە هێشتا رانەبردووە. ژول سێزار لە نومایشنامەکەی شکسپیردا بۆ سەنای رۆم بانگ کراوە وسێناتۆرەکان بریاری کوشتنیان داوە. ژنەکەی سێزار و فالگرەوەکە پێی‌دەڵێن نەچێ بەلام بە وتەیان ناکا. پیلانگێران نزیکترین کەسی سێزاریش(مارکوس بروتوس) هاندەدەن بۆ ئەو پیلانە رەگەڵیان کەوێ. بروتوس رازی دەبێ و دەچێ . رۆژی ١٥ مارس رۆژی کوژرانی ژولیوس سزارە. کاتێ کە سێزار بەرەو تالاری سێنای رۆم دەچێ ١٣ سێناتۆر بە چەقۆ هێرشی دەکەنێ. سێزار دەست دەکاتەوە. بەلام کە برۆتۆس دەبینێ لەگەڵ پیلانگێرانە، دەست لە بەربەرەکانی هەڵدەگرێ و رودەکاتە بروتوس و دەڵێ : بروتوس ئەتۆش !؟ ئیدی بەربەرەکانی ناکا، باڵا پۆشەکەی بەسەرخۆی دەکێشێ و دەڵێ: دەسا زەوی لە ئامێزم گرە! ئەوە چارەنووسی سزارە و نووسەر ژیانی د.قاسملووی بە ژیانی سێزار

شوپاندووه. کارۆل پێیوایە فریوی خواردووه و نە دەبوو بە سانی بکەوێتە ناو ئەو داوەوە. بەلام کارۆل نەچووەتە ناو قوڵایی بابەتەکە. ئێمەلە رەوتی رووداوەکە دەچینەناو ئەو باسەوە.

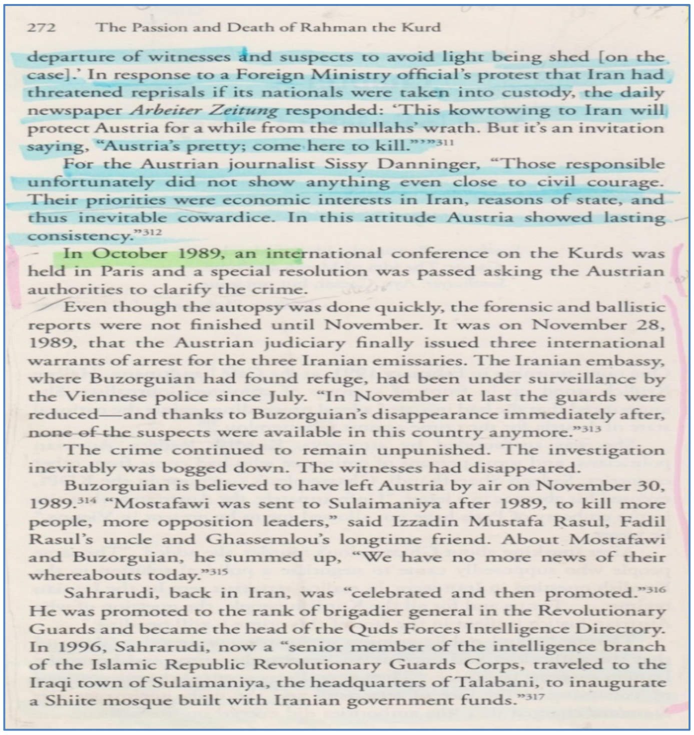

272 The Passion and Death of Rahman the Kurd

departure of witnesses and suspects to avoid light being shed [on the case].' In response to a Foreign Ministry official's protest that Iran had threatened reprisals if its nationals were taken into custody, the daily newspaper *Arbeiter Zeitung* responded: 'This kowtowing to Iran will protect Austria for a while from the mullahs' wrath. But it's an invitation saying, "Austria's pretty; come here to kill."'"[311]

For the Austrian journalist Sissy Danninger, "Those responsible unfortunately did not show anything even close to civil courage. Their priorities were economic interests in Iran, reasons of state, and thus inevitable cowardice. In this attitude Austria showed lasting consistency."[312]

In October 1989, an international conference on the Kurds was held in Paris and a special resolution was passed asking the Austrian authorities to clarify the crime.

Even though the autopsy was done quickly, the forensic and ballistic reports were not finished until November. It was on November 28, 1989, that the Austrian judiciary finally issued three international warrants of arrest for the three Iranian emissaries. The Iranian embassy, where Buzorguian had found refuge, had been under surveillance by the Viennese police since July. "In November at last the guards were reduced—and thanks to Buzorguian's disappearance immediately after, none of the suspects were available in this country anymore."[313]

The crime continued to remain unpunished. The investigation inevitably was bogged down. The witnesses had disappeared.

Buzorguian is believed to have left Austria by air on November 30, 1989.[314] "Mostafawi was sent to Sulaimaniya after 1989, to kill more people, more opposition leaders," said Izzadin Mustafa Rasul, Fadil Rasul's uncle and Ghassemlou's longtime friend. About Mostafawi and Buzorguian, he summed up, "We have no more news of their whereabouts today."[315]

Sahrarudi, back in Iran, was "celebrated and then promoted."[316] He was promoted to the rank of brigadier general in the Revolutionary Guards and became the head of the Quds Forces Intelligence Directory. In 1996, Sahrarudi, now a "senior member of the intelligence branch of the Islamic Republic Revolutionary Guards Corps, traveled to the Iraqi town of Sulaimaniya, the headquarters of Talabani, to inaugurate a Shiite mosque built with Iranian government funds."[317]

تەزویرەکانی مەلا عەبدوللا حەسەنزادە لێرە بەدواوە سەرسورهێنەرن.

ئەگەر پسپۆرانی دەزگاکانی ئیتیلاعاتی سپای پاسداران خۆیان ئەو کتێبەی کارۆل پرۆنهۆبێریان تەزویر کردبایە هەرگیز بەو لێزانیی و پسپۆریی و شارەزاییەوە کە مەلا عەبدوللا کردوویە، بۆیان نەدەکرا.

مەلا عەبدوللا زۆرجار تاوانەکانی خۆی بە گوێی خۆی بیستووەتەوە، یان خۆی بە مەبەستێکی تایبەتیی و پشت ئە ستور بە لایەنگری تالەبانیی و زانیاریی ینک و ئیتیلاعاتی سپای پاسداران، بە شێوەیەکی زیرەکانە بۆ سەرکۆنەی دژبەرەکانی خۆی لە قاوداوە. نمونەکەی لەو تووێژێکی خۆیدا لەگەڵ لڤین ژمارە ٤٩ بخوێنەوە کە لەژێر ناوی: " بۆچی خۆ لە بەخاوەنکردنی فرتو فێڵ و درۆیەکانتان دەدزنەوە؟" ئەوەشی لە سایتی گیارەنگ دا بڵاو کردووەتەوە. 1 مەلا عەبدوللای نووسەری ئەو ئیددیعانامەیە لە ژێر ناوی" کومیسیونی راگەیاندن" ئەو بابەتەی نووسیوە. حەسەنزادە ویستوویە کە مصطفی هجری و هاوکارەکانی هانبدا کە وەدەنگ بێن و بڵێن نا ئەو تالەبانیی ئەوکارەیان نەکردووە. بەم جۆرە دەیهەوێ خۆی لە تاوانی خولقاندنی زەمینە بۆ کوشتاری کوشتاری سەدان ئەندامی حدکاو جاسوسیی بۆ تێرۆریستەکان بپەرێنێتەوە."

مەلا عەبدوللا لە وتوویژلەگەل گۆڤاری لڤیندا رایگەیاندووە : "ئەو برادەرانە(مصطفی هجری و هاوکارانی) هەمیشە ئێمەیان بە خەیانەتکار زانیوە، وتوویانە لە ناوچەی سلێمانی 300 کەس کوژراوە و هەمووی بە دەسیسەی عەبدوڵڵا حەسەن زادەو جەلال تالەبانی بووە".[2] کرتە بۆ ئێرە بکە و Ctrl دابگرە

بەو شێوەیە مەلا عەبدوللا حەسەنزادە ویستوویە ئوبالی بۆبکێشن کە سیسەد کەس[پێشمەرگەی حدکا] بە دەسیسەی ئەوو تالەبانیی نەکوژراون. بروانە مەلا عەبدوللا و سەرۆک تالەبانیی سەرکۆماری عیراق چەندە بێ دەسەڵات و مەزلووم بوون کە مصطفی هجریی پەنابەر و هاوکارەکانی " بۆختانیان" پێکردوون، هەڵیانچزاندوون و دەسەڵاتی کاردانەوەیەکیان نەبووە؟!

درێژەی لێکۆلینەوە لە تەزویرەکان لە پێداچونەوەکەی مەلا عەبدوللا بە لاپەرەکانی ٢٧١و ٢٧٢ بەرامبەر بە دەقی کوردیی پێداچوونەوەکە لە لاپەڕەی ٢٩٦ لە وێنەکەیخوارەوەدا بخوێنەوە!

تەزویری مەلا عەبدوللا لە دەقی کوردیی لاپەرەی ٢٩٦ و ئاخری پاراگرافی ٢ و دەسپێکی پاراگرافی ٣ دوای وشەی "ئاخنیوە " دەستی پێکردووە.

1 http://www.giareng.com/10/malperi_giareng/babet2007/3/htm/bochi.htm

2 http://www.giareng.com/10/malperi_giareng/babet2007/3/htm/bochi.htm

مەلا عەبدوللا لێرەوە بەدوا شازدە خەتی تێکستی لاپەڕەکانی ٢٧١ و ٢٧٢ ی دەقەئینگلیزییەکەی لە وەرگێردراوی دەقە کوردییەکەدا سانسۆر کردووە.

پێنج هێڵی سانسۆرکراوەکە لە تێکستە ئینگلیزییەکەدا شین کراوە و یازدە خەتی سانسۆرکراوی دیکەی لە لاپەرەی ٢٧٢ دا ببینە!

سانسۆری ئەو بەشە، چەند رووماى جیاوازی مەلا عەبدوللا حەسەنزادە نیشاندەدەن: یەکەم،پاکانە وجاسوسی کردن بۆ صحرارودی وئاگادارکردنی ئیتتیلاعاتی سپای پاسداران لەسەرچوونی د.قاسملوو بۆ فەرەنسە ولەفەرەنسەوە بۆ ئەمریکا لەگەل هاوسەری سەرۆک کۆماری فەرنسە، مادام دانێیل میتێران. چوونی د.قاسملووو مادام میتێران بە مەبەستی پێکهێنانی کۆنفەرانسێکی مافی مرۆڤ و مەسەلەی کورد لە ئەمریکا بووە. ئەو زانیارییە دوو حەوتوو بەر لەچوونی د.قاسملوو بۆ ئەو سەفەرە بە بریاردەرانی تێرۆری د.قاسملوو و تێرۆریستەکان راگەیەندرابوو. گەیاندنی زانیارییەکانی مەلا عەبدوللا لە گوندی گەورەدێ ناوەندی حدکا بۆ گوندی "یاخسەمەر" و کانی مراد(ناەندی ئیتتیلاعاتی سپا و شوێنی مانەوەی تالەبانیی) بە سانی بووە. مەلا عەبدوللا خۆی بەرپرسی ئەمنییەتیی حدکا و ئەندامانی کومیتەی ناوەندیی و دەفتەری سیاسیی د.قاسملووو د.شەرەفکەندیی بووە. ئەو دوو شوێنە چەند کیلۆمیترێک لە یەکتر دوور بوون. رۆژانە بە دەیان ئەندامی ینک و مەکتەبی سیاسییو تەتەرەکان چووبوونە بنکەی دەفتەری سیاسیی و زۆر بە سانیی و ئاسایی زانیاریی پێویستیان وەرگرتوون.

صحرارودی دوو حەوتوو بەرلەچوونی د.قاسملوو بۆ پاریس، لە کرماشان کۆمەڵێک زانیاریی لە سەر بابەتێک کە پێوەندیی بە دوای بەرێوەبردنی تێرۆرەکە لە ئوتریش بووە لە ئەندامێکی بەرپرسی تەنزیمێکی سیاسیی باشوری کوردستان لە کرماشان وەرگرتبوو. بە دەلیلی گرنگیی ئەو بابەتە دواتر و لە جێیخۆیدا باسی دەکرێ. دەزگای ئیتتیلاعاتی رژیم و سپای پاسداران بە گوێرەی دانپێدانانەکانی علی فلاحیان چەند رۆژ بەرلە تێرۆری د.شەرەفکەندیی گوتبووی : " ریزی سەرەوەی حدکای تارادەیەک لە ژێر چنگدایە". ئەو تەزویرانەی مەلا عەبدوللا لەو بەشەی خوارەوەدا هاوار دەکەن کە ئەو جاسوسەی صحرارودی و فلاحیان مەلا کێ بووە.

رومای دووهەمی مەلا عەبدوللا گێرانی دەوری نومایشیی خۆ نیشاندان بە "هاوکاری نزیک" ، "راوێژکاری متمانە پێکراو"، "هاورێیلەمێژینەی د.قاسملوو" بووە. هەربەو شێوەیە کە نەوشیروان مصطفی لە هاوخەباتیەوە بۆ تەخوین بۆ تالەبانیی نووسیبوو: ئەشی کوژێ و بۆشی ئەگری، ئەوە شێوەکاری مەلا عەبدوللا بووە. بە جۆرێک کە هەرهەموو ئەندامانی ئەو حیزبەو لەسەرووی هەموانەوە ئەندامانی دەفتەری سیاسیی بە فریو بردووە.

سانسۆرکردنی ئەو ١٦ دێرە بۆ پاکانەکردن بۆ کۆماری ئیسلامیی و تێرۆریستەکان و چەواشە کردنی واقعییەت لە خوارەوە بە کوردیی بخوێنەوە! مەلا عەبدوللا ناتوانێ حاشالەو هەزاران بەڵگە، دۆکۆمێنت، ئەمارەی دادوەرییە بکا کە هاوکارییکردنەکانی لەگەڵ دەزگای ئیتتیلاعات و هاوپەیمانەکانی دەسەلمێنن.

مانای ئەو ١٦ خەتە شینکراوە کە مەلا عەبدوللا بۆ پاکانەکردن بۆ جینایەتکاران لە دەقەکوردییەکەدا سانسۆری کردوون بەم جۆرەیە:*" راگەیەنەرە گشتییەکان و بیروڕای گشتیی لە ئوتریش بەردەوام داوایان دەکرد کە دەسەڵاتداران و دەوڵەت بریارێکی رەسمیی لەسەر ئەو جینایەتانە بدەن و تۆمەتبارە ئێرانییەکان دادگایی بکرێن. حیزبی کەسکەکانی ئوتریش، دەولەتی بە روخان و بەچۆکداهاتن لەبەرامبەر تێرۆریزم تۆمەتبار دەکرد. رۆژنامەی ستاندارد دەسەلاتدارانی تاوانبار دەکرد کە هەموو کارێکیان کردووە بۆ ئەوە ئاسانکاریی بۆ راپەراندنی گومانلێکراوان بکرێ و تیشک نەخرێتە سەرتاوانەکە.لە وەلامی رەخنەی رەسمیی وەزیری دەرەوەی ئوتریش دا، ئێران رایگەیاند کە: ئەگەر شاروەندەکانیان بخرێنە ژێر جاوەدێرییەوە تۆڵەیان دەستێنی.رۆژنامەی ئاربایتێر چایتونگ وەلامی دایەوە و نووسیی: ئەو دەست بەسەرداهێنان و لاواندنەوەیەی ئێران لە لایەن ئوتریشەوە رەنگە بۆ ماوەیەک تورەیی مەلاکان لە ئوتریش دامرکێنێ، بەلام ئەوەچەشنێک بانگهێشتنی تێرۆریستەکانە و مانای ئەوەیە: ئوتریش جوان هو وەرن لێرە بیانکوژن.*[311]

سیسی دانینگێر ، رۆژنامەنووسی ئوتریشیی پێیوایە و دەڵێ :،مخـابن ئـەو بـەر پرسـایەتییە پێوەندییـەكی نزیـك بـە بـوێریی مەدەنیی نیشان نادا. بۆ ئەوان ئەوەی لە ریزی یەكەمی گرنگیدا بووبێ **پێوەندیی ئابووریی لەگەڵ ئێران، رازیكردنی حكومەت و سەقامگیرییەكی درێژخایەن بووە.** 312.

زۆر سەرنجراكێشـە كـە : لـە لاپـەڕەی ٢٧٢ لـە تێكسـتی خـوارەوەدا تـەنیا سـێ خـەتی ژێـرەوە لـە وەرگێردراوەكـەی كاویان لە پێداچوونەوەكەی مەلا عەبدوللادا ماوە و ناوبراو باقی لاپەرەكەی مقەستبڕكردووە:

In October 1989, an international conferance on the Kurds was held in Paris and a special resolution was passed asking the Austria autorities to clarify the Crime.

مەلا عەبدولا بێجگە لەو دوو خەت و نیوە بەشی هەرەزۆری لاپەرەكانی ٢٧٢ و ٢٧٣ و ٢٧٤ ی لە دەقەكوردییەكەدا سانسۆر كردوون.

مەلا عەبدولا و شاردنەوەی بەڵگەی تاوانی

تێرۆریستەكانی قاتڵی دوكتور قاسملوو

ئەو چەند لاپەڕەیەی كە مەلا عەبدولا حەسەنزادە لەپێداچوونەوەكـەیدا سانسـۆری كـردوون لـە دوولایەنەوە دەبێ باس بكرێن:

١-لایـەنی سیاسـیی -حقـوقیی- جینـایی ٢- ئـەرك و بەرپرسـایەتیی ئەنـدامانی تیمەكـەی مـەلا عەبـدولا حەسـەنزادە لـەو تاوانانـەی كـە مـەلا عەبـدولا دژ بـە تێرۆركراونـی حـدكا كردوونـی و بەڕوالەت نەیانزانیوە و بێدەنگەیان لێكردوون. ئەو بابەتانـە دەبـێ بخرێنـە بـەرباس و بەرپرسـایەتیی تیمەكەی مەلا عەبدولاش لەو جینایەتانەدا دیاریی بكرێن. كورد گوتـەنیی: ئـەوەی سینگە كـەو دەخـوا سیینگیش دەكوتێ. ئەو ئەندامانـەی تیمەكـەی مـەلا عەبـــدولا لەمـــەر تاوانـــەكانی نـــاوبراو بەرپرسـایەتیی هاوبەشـیان هـەیـە. بروانـە لیسـتی راگەیەنـدراوی ئەوكەسـانە و ناوەكانیـان لـەو لینكەدا [3]

مەسـەلەی تێـرۆری سـەدان ئەنـدامی حـدكا تائێسـتا لـە هـیچ كـۆڕو كۆمـەڵێكی ناونەتـەوەیی بـاس نـەكراوە. نـە كـەس دەزانـێ بـە وردیـی چەنـد كـەس تێـرۆر كـراون و نـە مـەلا عەبـدوللاو تیمەكـەی و مصـطفی هجـری ئامـارێكی دروسـت و دەقیقیـان بـڵا كردووەتەوە.

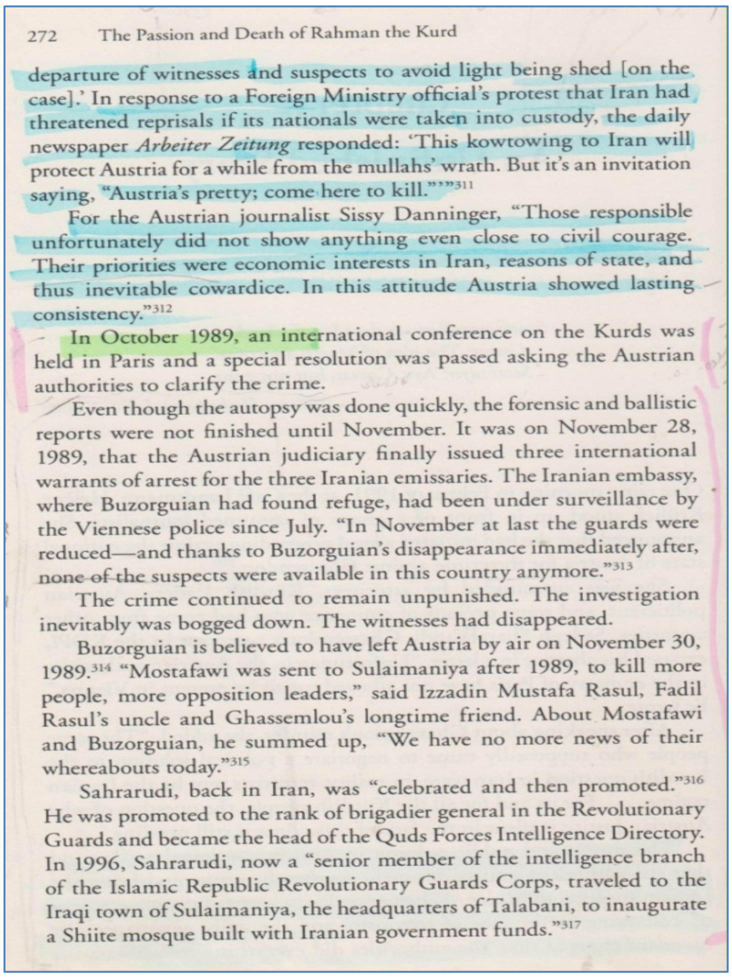
272 The Passion and Death of Rahman the Kurd

departure of witnesses and suspects to avoid light being shed [on the case].' In response to a Foreign Ministry official's protest that Iran had threatened reprisals if its nationals were taken into custody, the daily newspaper *Arbeiter Zeitung* responded: 'This kowtowing to Iran will protect Austria for a while from the mullahs' wrath. But it's an invitation saying, "Austria's pretty; come here to kill."'[311]

For the Austrian journalist Sissy Danninger, "Those responsible unfortunately did not show anything even close to civil courage. Their priorities were economic interests in Iran, reasons of state, and thus inevitable cowardice. In this attitude Austria showed lasting consistency."[312]

In October 1989, an international conference on the Kurds was held in Paris and a special resolution was passed asking the Austrian authorities to clarify the crime.

Even though the autopsy was done quickly, the forensic and ballistic reports were not finished until November. It was on November 28, 1989, that the Austrian judiciary finally issued three international warrants of arrest for the three Iranian emissaries. The Iranian embassy, where Buzorguian had found refuge, had been under surveillance by the Viennese police since July. "In November at last the guards were reduced—and thanks to Buzorguian's disappearance immediately after, none of the suspects were available in this country anymore."[313]

The crime continued to remain unpunished. The investigation inevitably was bogged down. The witnesses had disappeared.

Buzorguian is believed to have left Austria by air on November 30, 1989.[314] "Mostafawi was sent to Sulaimaniya after 1989, to kill more people, more opposition leaders," said Izzadin Mustafa Rasul, Fadil Rasul's uncle and Ghassemlou's longtime friend. About Mostafawi and Buzorguian, he summed up, "We have no more news of their whereabouts today."[315]

Sahrarudi, back in Iran, was "celebrated and then promoted."[316] He was promoted to the rank of brigadier general in the Revolutionary Guards and became the head of the Quds Forces Intelligence Directory. In 1996, Sahrarudi, now a "senior member of the intelligence branch of the Islamic Republic Revolutionary Guards Corps, traveled to the Iraqi town of Sulaimaniya, the headquarters of Talabani, to inaugurate a Shiite mosque built with Iranian government funds."[317]

3 _ http://www.peshmergekan.com/brb/print.php?id=8466

مصطفی هجری لە وتوێژێکدا باسی لە سێسەدتێرۆرکراو کردووە. بەرپرسی ئەمنییەتییەکەی ژمارەی ٣٠٤ تێرۆرکراوی ڕاگەیاندووە. جەلیل گادانی ژومارەی ئەندامانی تێرۆرکراوی حیزبەکەی خۆی و کۆمەلە وخەبات و شورای مەرکەزیی ١٠٩ نەفەر ڕاگەیاندووە کە ١٢ کەسیان ئەندامی کۆمەلە، شورای مەرکەزیی و خەبات بوون. تێرۆرکراوان ناویان نی‌یە و بە ئەنقەست رایان نەگەیاندوون. داوا دەکرێ کە بنەماڵەی تێرۆرکراوان لەهەرشوێنێک کە هەن، ناوی تێرۆرکراوەکانیان لە ساڵی ١٩٩٢ وە تائەم ڕێکەوتە لە ڕێ فێس بوک و ئینترنێتەوە بۆ دۆستانی خۆیان بنرێن و ئەوانیش ناوەکانیان بە دیاریکردنی ساڵ ومانگ و ڕۆژی تێرۆرو شوێنی تێرۆرەکەیان رابگەیەنن. ئامارێکی کە مەلا عەبدوللا لەکتێبی پرسیارو وەلامەکەی‌دا لەخۆی ڕایگەیاندووە تەزویرێکی دیکەیە و دواتر باسی دەکرێ. ئەو ئامارانەی کە لە ڕۆژنامەکانی کوردستاندا بڵاو کراونەوە دواتر دەدرێن بە کۆڕ و کۆمەلە ناودەوڵەتییەکان. زۆرگرنگە کە دلسۆزانی کورد بۆ کۆکردنەوەی زانیاریی لەسەر تێرۆرکراوانی بزووتنەوەی کورد ی ڕۆژهەلات لە باشوری کوردستان هاوکاریی بکەن.

ئەوەی کە لەو سێ لاپەرە سانسۆرکراوەی خوارەوەدا دەیانخوێننەوە بەڵگەی هاوکاریی ڕاستەو خۆی مەلا عەبدوللا حەسەن‌زادە لەگەل ئیتتیلاعاتی سپای پاسداران و تێرۆریستەکانی سەربە ئیتتیلاعاتە.

ئاشکرابوونی هاوکاریی مەلا عەبدوللا و ئیتتیلاعاتی سپای پاسداران بۆ تێرۆری ڕێبەرانی حدکا و سەدان ئەندامی تێکۆشەری حدکا دەبێ ویژدانی نووستووی ئەوانەی کە لەو جینایەتانە ئاگادار بوون و باسیان نەکردووە وەخەبەر بێنێ.

گوترا کە مەلا عەبدوللا لە لاپەڕەی ٢٧٢ بەرامبەر بە ٢٩٦ و ٢٩٧ ی دەقەکوردیی‌یەکە تەنیا ئەو ئەو دوو خەت و نیوەی پاراگرافی ٣ ی لاپەڕەی ٢٧٢ تەزویر نەکردووە و لە لاپەڕێ ل ٢٦٩ دا هێشتوونیەوە.

" لە مانگی ئۆکتۆبری ١٩٨٩ دا، کۆنفەرانسێکی ناونەتەوەیی لە بارەی پرسی کورد لە پاریس پێکهات و داوای لە کاربەدەستانی دەولەتی ئوتریش کرد ئەو جینایەتە روونکاتەوە."

ئەم بەشە گرنگەش کە لەخوارەوە دەیخوێننەوە لەلایەن مەلا عەبدوللاوە مقەستبڕ کراوە. ئەوەش بەڵگەی هاودەستیی و هاوکاریی و پاکانەکردنی مەلا عەبدوللایە بۆ زانیاریی ینک، ئیتتیلاعاتی سپای پاسداران و وەزارەتی ئیتتیلاعات و تێرۆریستەکانی بکوژی د.قاسملوو و عەبدلا قادریی. فەرموون ئەوە ئێوە و ئەوەش بەڵگەکەی لە : هێڵی ١٥ لاپەرەی ٢٧٢ دەقی ئینگلیزیی بەرامبەر بە ٢٩٧ دەقە کوردیی‌یەکەی کتێبی خولیاو مەرگی قاسملووی کورد، خولیای کوردستان کە وەرگێردراوە کوردیی‌یەکەی بەم جۆرەیە:

" سەرەرای قەڵەشتنەوەی تەرمی تێرۆرکراوەکان (autopsy) ئۆتۆپسیی بەپەلەی تەرمی کوژراوەکان و(راپۆرتی پزیشکیی قانوونیی و راپۆرتی خیبرە و کارناسانی چەکەکان تا نوامبری ١٩٨٩ تەواو نەبوون و رانەگەندران.

لە ٢٨ نوامبری ١٩٨٩ دا بوو کە سیستمی دادوەریی ئوتریش لە ئاکامدا بڕیاری گرتنی سێ نوێنەرە ئێرانیی‌یەکەی ڕاگەیاند.

بالوێزخانەی ئێران کە ببووە پەنادەری بوزورگیان لە مانگی جولای ١٩٨٩ وە لەلایەن پۆلیسی ئوتریشەوە خرابووە ژێرچاوەدێریی پۆلیسی ئوتریش. ئاخرسەر لە مانگی نوامبرەوە گاردەکانی بەردەرکی باڵوێزخانەی ئێران کەم کرانەوە. سپاس بۆ لەبەرچاونەمانی بوزورگیان دوای ئەوە کە گومانلێکراوێک لە ئوتریش نەما لە مانگی نوامبردا ژمارەی گاردەکان کەمکرانەوە. کوسپ کەوتنە بەر لێکۆلینەوەکە و شاهیدەکان خۆیان ون کرد. لەوە دەچێ کە بوزورگیان لە ٣٠نوامبر ١٩٨٩ بە فرۆکە لە ئوتریش دەرچووبێ.٣١٤ راپەراندنی بوزورگیانیش داستانێکی سەرنجراکێشە. باڵوێزی رژیم لە ئوتریش بزرگیان‌ی لە تابوتی مردوویەکدا بە فرۆکە بەرەو تورکیا برد و لەوێرا بەرەو ئێران رایان گواست.

نووسەری کتێبەکە نووسیویە کە: مصطفوی[اجوادی] ناردرا بۆ سولەیمانیی و خەلکێکی زۆری کوشت. زۆر لە کوژراوەکان لە ڕێبەرانی دژی ڕێژیم بوون. نووسەر کە ئاگاداری هاودەستیی مەلا عەبدوللاو تێرۆریستەکانی سەربە ئیتتیلاعاتی سپاو زانیاریی ینک نە بووە چۆن‌دەیتوانیی لەو پیلانەی مەلا عەبدوللا بە دژی ڕێبەرانی ئاگادار بێ و بینووسێ. ئەوەش وتەی عزالدین مصطفی رەسوڵ مامی فازل رەسوڵ بوو کە بە کورتی باسی کرد وگوتی ئیتر، خەبەرمان لێیان نی‌یە.٣١٥

نووسەری کتێبەکە نووسیویە :صحرارودی گەرایەوە بۆ ئێران و جەژنی گرت و پلەو پایەی چووەسەرێ.٣١٦ . صحرارودی کرا بە سەرۆکی بریگادی گاردەکانی شۆرش دوایە کرابە سەرۆکی ئیتتیلاعاتی هێزەکانی قودس. صحرارودی لە ١٩٩٦ ئەندامێکی پێشینەداری لکی ئیتتیلاعاتی سپای پاسدارانی شۆرش بوو. بۆ کردنەوەی مزگەوتێکی شیعە کە بە خەرجی دەوڵەتی ئێران دروست کرا سەفەری کرد بۆ شاری سولەیمانیی. سولەیمانیی ناوەندی حوکومەتی تاڵەبانیی‌یە." ئەوەی لەسەرەوە خوێندتانەوە سانسۆرکراوی مەلا عەبدوللا بوو.

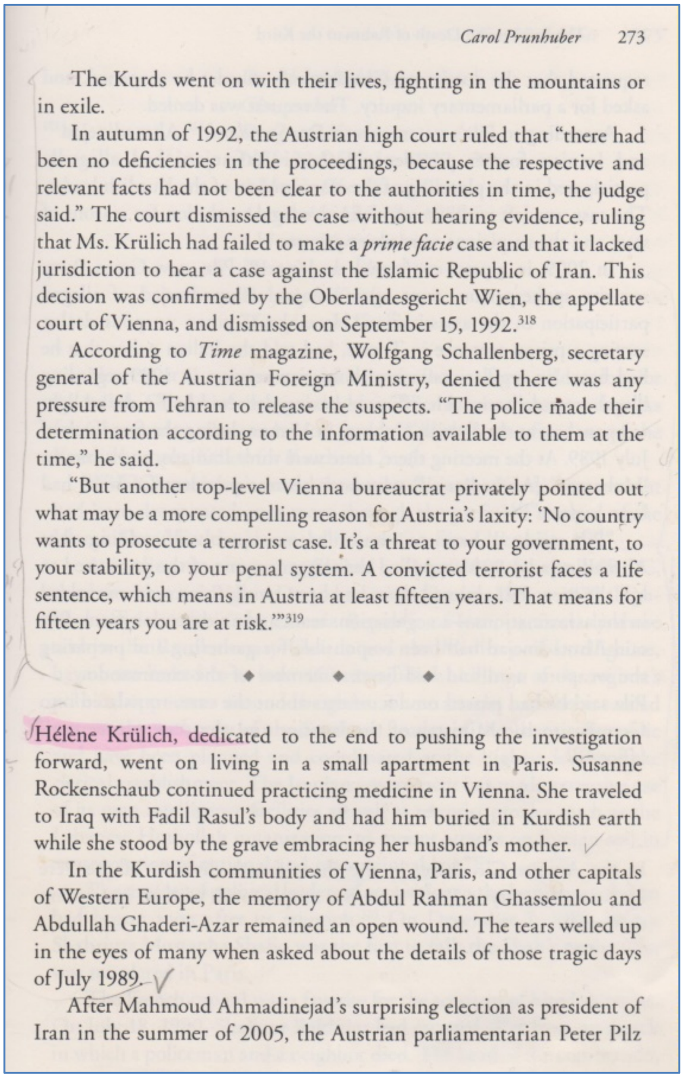

Carol Prunhuber 273

The Kurds went on with their lives, fighting in the mountains or in exile.

In autumn of 1992, the Austrian high court ruled that "there had been no deficiencies in the proceedings, because the respective and relevant facts had not been clear to the authorities in time, the judge said." The court dismissed the case without hearing evidence, ruling that Ms. Krülich had failed to make a *prime facie* case and that it lacked jurisdiction to hear a case against the Islamic Republic of Iran. This decision was confirmed by the Oberlandesgericht Wien, the appellate court of Vienna, and dismissed on September 15, 1992.[318]

According to *Time* magazine, Wolfgang Schallenberg, secretary general of the Austrian Foreign Ministry, denied there was any pressure from Tehran to release the suspects. "The police made their determination according to the information available to them at the time," he said.

"But another top-level Vienna bureaucrat privately pointed out what may be a more compelling reason for Austria's laxity: 'No country wants to prosecute a terrorist case. It's a threat to your government, to your stability, to your penal system. A convicted terrorist faces a life sentence, which means in Austria at least fifteen years. That means for fifteen years you are at risk.'"[319]

◆ ◆ ◆

Hélène Krülich, dedicated to the end to pushing the investigation forward, went on living in a small apartment in Paris. Susanne Rockenschaub continued practicing medicine in Vienna. She traveled to Iraq with Fadil Rasul's body and had him buried in Kurdish earth while she stood by the grave embracing her husband's mother.

In the Kurdish communities of Vienna, Paris, and other capitals of Western Europe, the memory of Abdul Rahman Ghassemlou and Abdullah Ghaderi-Azar remained an open wound. The tears welled up in the eyes of many when asked about the details of those tragic days of July 1989.

After Mahmoud Ahmadinejad's surprising election as president of Iran in the summer of 2005, the Austrian parliamentarian Peter Pilz

بروانە لاپەڕەی ٢٧٣ لەرووبەروو ی خۆتاندا !
مەلا عەبدوللا نەیویستووە وەرگێردراوەکەی لە لایەن خەلکی هەژاری کوردەوە کە ئەو هەموو خەیانەتەی پێکراوە بخوێندرێتەوە. لەبەر ئەوە سانسۆری کردووە.

کوردەکان گەڕانەوە سەر ژیانی ئاسایی خۆیان و خەبات لە چیاکان و لە دورخراوەییدا.

لە ١٩٩٢ دادگەی بەرزی ئوتریش بڕیاریدا کە " لە لێکۆلینەوەی پەروەندەکەدا کەم و کورییەک نەبووە، چونکە فاکتەکانی ئەوکاتی بۆ دەسەلاتداران روون نەبوون، دادوەرەکە گوتی " دادگا بەر لەوە وتەی شاهدەکان[تۆمەتباران] ببیسێ ئازادی کردن[4].<< وشەی "شاهیدەکان" لێرەدا لە جێدا نییە. چونکە لاپەرەیەک پێشتر باس کرا کە دوای ئوتوپسیی (قەڵشتنەوەی تەرمەکان و ناردنی راپۆرتی پزیشکی بۆ دادوەرانی لێکۆلینەوە) بڕیاری گرتنی سێ تۆمەتبارەکەدرابوو. لەبەر ئەوە سێ کەسە ئازادکراوەکە تۆمەتبار بوون نە شاهید>>

شکایەتەکەی خاتو کرولیش بەو بڕیارە کەوت و نەیتوانی لەیەکەم قۆناخدا دژی کۆماری ئیسلامیی ئێران داواکەی قبوڵ بکرێ. ئەو نەزەرە لەلایەن دادگای ژوروی ڤییەن و پێداچوونەوە پەرژێندرا و لە ١٥ سێپتامبری ١٩٩٢ رەت کرایەوە. ٣١٨

لەسەر ئەوبەشە و داخوازی وەکیلی پەروەندەکە و بەسەرهاتەکەی و درێژەنەدان بەسکالاکە لە دادگایەکی رەوادا بە بیانووی نەبوونی خەرجی وەکێلێک کە لە واقیعدا لەسەر ویستی صحرارودی و تالەبانیی پەروەندەی تێرۆری د.قاسملوو و عەبدوللا قادریی لەلایەن مەلا عەبدوللاوە خرایە ژێر بەرە دواتر و لە درێژەی لێکۆلینەوەکە و نووسینی باقیی دۆکۆمێنتەکان باسی دەکرێ.

درێژەی بەشە تەزویرکراوەکەی لاپەڕەی ٢٣٧پاراگرافی ٣

بەگویرەی راپۆرتی تایم ماگازین، ولفگانگ شالێنبێرگ دەبیری گشتیی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی ئوتریش حاشای لەوە کرد کە گوشاری تاران بۆ ئازادکردنی گومانلێکراوان لە ئارادا نەبووە و گوتی:پۆلیس بەپێی ئەوزانیارییانەی کە لەوکاتەدا لەبەردەستیدابووە بڕیاری داوە.

بەلام هاو کارێکی دیکەی ئەو کەسە کە نەیویست ناوەکەی ئاشکرابکات ئاماژەی بەوە کرد کە رەنگە لەو شل گرتنەدا هۆی بە قەناعەت گەیشتنی پۆلیسەکانی تێدابووبێ کە تۆمەتبارەکان ئازاد بکرێن. هیچ ولاتێک نایهەوێ لە کیشەیەکی تێرۆریستیی بکۆلێتەوە. ئەوە هەڕەشەیە بۆ سەر دەولەت ، هەرەشەیە بۆ سەر سەقامگیریی و سیستەمی

---

4 - ئەوەرووونکردنەوەی نووسەری لێکۆلینەوەکەیە.

سزادان. تێرۆریستێکی مەحکومکراو بە زیندان بۆ ماوەی تەمەنی لە ئوتریش ١٥ ساڵ دەخایەنێ . ئەوەش بە مانای ئەوەیە کە ولاتەکە بۆ ئەو ماوەیە لە مەترسییدا دەبێ.

لاپەرەی ٢٧٣ ئینگلیزیی کارۆل پاراگرافی ٥ و ٢٩٧ دەقە کوردیی یەکە.

مەلا عەبدوللا ئەو سێ سەرچاوەیەشی لەپێوەندیی بەو چەند بابەتەوە لە لاپەڕەی ٣٤٦دا قرتاندووە. بڕوانە سەرچاوەکان کە بە ژمارەی ٣١٠ ، ٣١١،و ٣١٢ دیاری کراون.

Chapter X An Unfinished Story

310 Hélène Krülich's press conference was attended by Gabriel Fernández. In 1992, the Austrian high court rejected Krülich's lawsuit.

311 IHRDC, Iran Human Right Documentation Center. *No Safe Haven: Iran's Global Assassination Campaign*. New Haven, CT: May 2008, pp. 28–29. The comment on kowtowing was taken from Jonathan Randal, "The Hostage Drama; Austria Said to 'Kowtow' to Iran in Murder Case; Reprisal Feared in Kurdish Leader's Death," *The Washington Post*, August 2, 1989.

312 "Dr. Ghassemlou, Twenty Years after the Assassination in Vienna: A Tale about the Power of Cowardice and the Weakness of Media Power." Sissy Danninger, presentation during international symposium, "Homage to Abdul Rahman Ghassemlou." Paris, July 17, 2009.

سەرچاوەی ٣١٠ وتوێژی چاپەمەنیی، هێلێن کرولیش بە بەشداریی گابرێیل فێرناندزە کە لە ١٩٩٢ دادگای بەرزی ئوتریش سکالاکەی رەت کردەوە.

مخابن بە هۆی نە بوونی پارێزەرێکی دلسۆزو ئاگا و بوێر لە چەشنی پارێزەرەکانی دۆسیەی د.شەرەفکەندیی و هەڵەیەکی قانوونیی کە پارێزەرەکە لە فورمولە کردنی داخوازەکەیدا کردبوویو نەبوونی موشاویرێکی کورد لە کاتی نووسین و فۆرمولەکردنیدا بوونە هۆی ئەوە کە دادوەران داواکە رەت بکەنەوە. ئازادکردنی بەپەلەی تێرۆریستەکان و شاهیدێکی درۆزنی کوردی نێردراو لە لایەن تاڵەبانییەوە بۆلای دادوەری لێکۆلینەوەکە و دابەش کردنی ریزبەندیی وتوێژکەران بە "کوردو ئێرانیی" کە تاڵەبانیی لە گوتوبێژەکانیدا بلاوی کردەوە، رەوتی لێکۆلینەوەکەی بە زیانی کورد گۆڕی.

هەڵەی قانوونیی پارێزەرەکە ئەوە بووە کە بەر لە دانی حوکمی مەحکوم کردنی تاوانباران داوای زیانی روحیی بۆ هاوژینەکەی د.قاسملوو کردبوو. وێڕای ئەوەش سیاسەتکارەکانی ئوتریش بۆ ئازادکردنی تۆمەتبارەکان دەورێکی لایەنگرانەیان بۆ تێرۆریستەکان هەبووە. د.کێسلێر سەرۆکی دژەتێرۆری ئوتریش لە دوای ٢٤ کاتژمێر لیکۆلینەوەی خۆی رایگەیاند تێرۆرەکە ئێرانییەکان کردوویانە، بەلام سیاسەت بڕیاردەرە."

سەرچاوەی ٣١١ ناوەندی بەڵگەنامە کانی مافی مرۆڤ لە ئێران. ساڵی ٢٠٠٨ لاپەرەکانی ٢٨ و ٢٩ پەناگەی نا ئەمن. تێرۆر لە روبەری جیهاندا، پەناگەیەکی تازە. خۆ دانەواندن و کرنۆش بردن بۆ ئێران لە مەسەلەی تێرۆردا. ترسی تۆلەکردنەوەی تێرۆر لە مەرگی رێبەرانی کورددا. واشنگتن پۆست ٢، ١٩٨٩

سەرچاوەی ٣١٢ د.قاسملوو، بیست سال دوای تێرۆری د.قاسملوو لە ڤییەن : داستانێک لەمەر ترسنۆکیی و لاوازیی دەسەلاتی راگەیەنەرە گشتییەکان " نووسینی سیسیی دانینگێر، لە سێمپۆزیۆمێکدا" بە ناوی رێز بۆ عەبدوررەحمان قاسملوو لە ١٧ جولای ٢٠٠٩ لە پاریس پێشکەشی کرد.

بڕگەی دەیەم
چیرۆکێکی تەواو نەبوو

لــە بەیانیــی ڕۆژێکی هەورو بارانیــی مانگی فێوریەی ١٩٩١دا، لــە کافەی لاندتمان، هێلیــن کرۆلیــچ لە پێش تاقمێــک ڕۆژنامەنووس ڕاوەســتابوو. ناوبراو گوتــی لە دژی دەوڵەتــی ئوتریــش و لە پێوەندی دەگــەڵ ئەو جینایەتەی لە دژی قاســملوو ئەنجام درا بــوو، ڕێگەیەکــی قانوونیی گرتوتە پێش.[1] زۆر کەس لە پارێزەران و ڕێبەرە کوردەکان و سیاســەتوانە ئوتریشــییەکان و ژمارەیەک لە کەســایەتییە ناودارەکانی وڵاتانی دیکە لە دەوری کۆ ببوونەوە. شــەڕەفکەندی، جێنشــینی قاسملوو لە حدکادا بە نامەیەک داوای لێبووردنــی کردبــوو کە نــەی توانیوە لەو کۆبوونەوەیەدا بەشــدار بێ و لــەم بارەیەوە نووســیبووی: «بەداخەوە، کاربەدەستانی ئوتریش لە باڵوێزخانەی ئەو وڵاتە لە پاریس ڕێگەیان پێ نەدام بێمە ڤییەن».

ناوبراو دوای ئاماژە کردن بە کوژرانی قاســملوو، نووســیبووی: «ئەو کەســانەی بەرواڵەت چووبوون لە بارەی چارەسەرکردنی مەسەلەی کورد لە ئێراندا وتوویژ بکەن لە ڕاستیدا چەند تیرۆریستێک بوون کە ڕێژیمی ئێران ناردبوونی... بۆ ئێمەو بۆ هەموو گەلی کورد ئەو پرســیارە لە گۆڕێدایە کە بۆچی دەزگای دادوەریی ئوتریش هێشــتا لە بەرامبەر ئەو جینایەتەدا گوێی خۆی ئاخنیوە»؟

لەمانگی ئۆکتۆبری ١٩٨٩دا، کۆنفرانســێکی نێونەتەوەیی لە بارەی پرسی کورددا لە پاریس پێک هات و داوای لە کاربەدەســتانی دەوڵەتی ئوتریش کرد ئەو جینایەتە ڕوون

١- لە١٩٩٢دا، دیوانی سەرووی دادوەری سکاڵا قانوونییەکەی هێلین کرۆلیچی ڕەد کردەوە.

کاتــەوە. مانگێک دواترو لــە ٢٨ی نوامری ١٩٨٩دا، کاربەدەســتانی دادوەریی ئوتریش دەستووری گرتنی سێ نوێنەرەکەی ئێرانیان دا. پۆلیسی ڤییەن خستنە ژێر چاوەدێریی باڵوێزخانەی ئێرانی دوو هێندە زیاتر کرد. بوزورگیان هێشتا خۆی لەوێ شاردبۆوە.

بەوحاڵــەش، جینایەتەکە هەروا بەبێ ســزا مابۆوەو لێکۆڵینەوەکــەش هەروا گیری کردبووو بەهیچ کوێ نەگەیشــتبوو. شایەدەکان خۆیان شاردبۆوە. کوردەکانیش هەروا خەباتی خۆیان لە چیاکان یان ژیان لە تاراوگەیان درێژە پێ دەدا.

هێلیــن کرۆلیــچ - یش لە حاڵێکدا لە ئاپارتمانێکی چکۆلــە لە پاریس دەژیا، بە هەموو توانای خۆیەوە تێ دەکۆشــا لێکۆڵینەوەکە بەرەو پێش بەرێ. ســووزان ڕۆکن شاوب - یش لە ڤییەن خەریکی فێرکاری لە کاری پزیشــکیدا بــوو. ناوبراو دەگەڵ تەرمی فازیل ڕەســووڵ چــووە عێراق و لــە حاڵێکدا دایکی مێــردە کوژراوەکەی لە بــاوەش گرتبوو، ڕەسووڵیان بە خاک ئەسپارد.

لەنێــو کۆمەڵی کوردەکانی ڤییــەن، پاریس و باقیی پێتەختەکانــی وڵاتانی ئورووپای ڕۆژئــاوادا، یــادی عەبدوڕڕحمان قاســملووو عەبدوڵڵا قادری ئازەر هــەروەک برینێک لەســەر دڵی هەموویان چەکەرەی بەســتبوو. هەرکات باســی ئــەو ڕۆژە پڕ لە دەردو خەمانەی ڕۆژەکانی مانگی ژووئیەی ١٩٨٩ دەهاتە گۆڕێ سێڵاوی فرمێسکان لەچاوی ئەو خەڵکە هەڵدەڕژا.

پاش هەڵبژێرانی سەیروسەمەرەی مەحموود ئەحمەدی نەژاد وەک سەرۆک کۆماری ئێــران لە هاوینــی ٢٠٠٥دا، پیتێر پیڵتز، ئەندامی پاڕلمانی ئوتریش، پەروەندەی کوژرانی قاسملووی سەر لەنوێ کردەوەو داوای کرد پاڕلمان لێی بکۆڵێتەوە. بەڵام، داخوازەکەی ڕەد کرایەوە.

بــە پێی قســەکانی پیتێر پیڵتز دەگــەڵ ڕۆژنامەی دێر ســتاندارد[1]، ئەحمەدی نەژادو[2] ســەرۆک کۆماری پێشــووی ئێران ئەکبەر هاشــمیی ڕەفســەنجانی، لە قسان دەستیان لــە کوشــتنی ئەو ڕێبەرە کوردەدا هەبــووە. بەهۆی هێندێــک بەرژەوەندیی وڵاتەکە بێ ئەوەی هیچ بڕیارێکی قانوونیی لەسەر بدرێ و چونکە شک و گومانەکان لەو بارەیەوە بە تەواوی نەسەلمێندرابوون، پەروەندەکە پشت گوێ خرا.

لە شەقامی سیرکیولاری، لەسی و چوارەمین بەشی گۆڕستانی پێرلاشێز لە پاریس،

١- ویلیام جی. کۆل، ئەسۆ شێیەتد پرێس، پاریس ٢٠٠٥.

٢ - ساڵی ١٩٨٠، ئەحمەدی نەژاد بوو بە فەرمانداری ماکۆ لە ئازەربایجانی ڕۆژئاوا. یەکێک لە ئەرکەکانی تێک شکاندنی شۆڕشی کوردان و وەدەرنانی پێشمەرگەکان لە ناوچە بوو. لە ساڵی ١٩٨٦ەوە ئەفسەری پاسدارانی شۆڕش لە قەرارگای ڕەمەزان لە شاری کرماشان کوردستانی ئێران بوو. دوایە بوو بە ئەندامی لەشکری گاردی تایبەتیی پاسدارانی شۆرش. ئەو لەشکرە، ئۆرگانێکی کۆماندۆیی بووو بۆ عەمەلیات لە دەرەوەی وڵات پێک هاتبوو.

کوژرانــی قاســملوو - لــە بێرلین دەگــەڵ فەتاح عەبدولــی، نوێنەری حدکا لــە ئورووپا؛ هۆمایــون ئەردەلان، نوێنــەری حدکا لە ئەڵمان؛ و نووری دێهکوردی چالاکی سیاســی ئێرانی کوژران.[1]

کوژرانی ئەو چوار کوردە بوو بەهۆی بەڕێوەچوونی دادگایەک کە نیزیک بە چوار ســاڵی کێشاو ســاڵی١٩٩٧ بە مەحکووم کرانی چوارکەس لە پیاوکوژەکان کوتایی هات. یەکێک لە مەحکووم کراوەکان ئێرانی و سێیەکەی دیکەیان لوبنانی و ئەندامی حیزبوڵڵا بوون.[2]

کوژرانــی چــوار کوردەکە دادگایەکی بەدوای خۆیدا هێنا کە نیزیک بە چوار ســاڵی کێشــا و ســاڵی١٩٩٧ بە مەحکووم کرانی چوارکــەس لەپیاوکــوژەکان کوتایی هات کە یەکیــان ئێرانــی و ســێیان لوبنانــی و ئەندامی حیزبوڵــلا بــوون. دادگا حوکمی گرتنی حوججەتولئیســلام علــی فەللاحیان وەزیری «اطلاعات»ی ئێرانیشــی دەرکرد. ناوبراو بــە دەرکردنــی فەرمانی بەڕێوەبردنی ئەو جینایەتە تومەتبــار کرابوو. حوکمی دادگاکە هەروەها عەلی خامنەیی ڕێبەری هەرە پایەبەرزی ڕێژیم و سەرۆک کۆماری پێشووی ئێران هاشمیی ڕەفسەنجانییشی دەگرتەوە.[3]

حوکمــی دادگا لەبــارەی ڕێبەرایەتیی ئێرانەوە بوو بەهۆی ئەوە کەهەموو باڵیۆزانی یەکیەتیی ئورووپا بێ سێ و دوولێکردن و بۆ ماوەی چەند حەوتوو تاران بەجێ بێڵن. ئەڵمانیــش بــە قەدەغەکردنی بازرگانی دەگەڵ ئێران ڕەگەڵیان کــەوت. بەباوەڕی زانای ئێرانی - ئەمریکایی، ڕای تەکیە: بە لەبەرچاوگرتنی بایەخی پێوەندییە سیاسی و ماڵی و بازرگانییەکان دەگەڵ وڵاتانی ئورووپایی، ئێران دەســتی لە کوشتنی ئەو ئێرانییانەی لە تاراوگە دەژین هەڵگرت و بڕگە ڕەشەکانی لە پەروەندە تیرۆریستییەکەی وەلا برد.

١- هەروەها زۆربەی شۆڕشەکان، ئێرانییەکان خەڵکێکی زۆریان هەم لەنێو خۆی وڵات و هەم لە دەرەوە کوشتە. لە ساڵی ١٩٨٠وە، کوشتنی سیاسی بۆتە کارێکی ئاسایی. بێجگە لە شاپووری بەختیار، ژمارەیەکی زۆر لە کەسایەتییەکان بە دەستی ئەو پیاوکوژانە کوژراون کە دەوڵەتی ئێران دەی ناردن. بەنی سەدر سەرۆککۆماری پێشووی ئێران، دەیگوت: «ژمارەیەک سەرهەنگ، برای مەسعوودی ڕەجەوی و ئەندامێکی کۆمەڵەیان کوشتوە. دوای سەفەرەکەم بۆ ئەمریکا [ساڵی ١٩٩١] ئێرانییەکان دەیانەویست بمکوژن. لە پێوەندی دەگەڵ قاسملوودا، لە ئێران دەیانگوت ئەگەر سەری بزووتنەوەی کوردان ببڕن، بزووتنەوەکە کۆتایی دێ، چونکە ڕێکخراوێکی عەشیرەییە. لە بنائەوە، قەتڵەکان لە ژوورەوە دەستووریان لەسەر دەدرێ بۆ وێ هەموو موخالیفەکان لەنێو ببرن ئوتورێز دەگەڵ ئووسەر پاریس.١٩٩١. لەبارەی قەتڵە سیاسییەکانی دیکە لە ئێران بڕوانە «لورد ئێریک ئێڤبێوری، ئێران، وڵاتی پیاوکوژان. ئەندامی ئاڤمی لایەنگری، مافی مرۆڤ، لەندەن ١٩٩٦» و «فەرمانی مەرگ لە ئێران و ئەهێتی کاری» ئووسراوی کومیتەی ئازادیی ئێران لە بریتانیا، لەندەن...»

٢- بۆ جینایەتە سیاسییەکانی نێوخۆی ئێران بچنە لای لۆرد ئێڤبێوری «ورزهیەتی پیاوکوژی لە ئێران». ناوبراو ئەندامی کۆمەڵەی مافی مرۆڤ لە پارلمانە. لەندەن١٩٩٦. هەروەها چاو لە بەڵگەی «ئێرانی مەرگبار»بکەن کە ژمارەی جینایەتەکان و جینایەتە شاراوەکانی تێدا هاتوە. «کومیتەی ئازادیی ئێران» . لەندەن٢٠٠٠.

٣- ڕوێیا حەکاکیان»کۆتایی هێنان بە ئێرانییە بێ کەلکەکان» نیویۆرک تایمز،١٠ی ئاوریلی٢٠٠٧.

عەبدوڕڕحمان قاســملوو لەمێژووی پیاو کوشــتنەکان زۆر باش ئاگادار بووو هەر بۆیەش هیچ کەس سەری لەوە دەرناچێ کە لەبەر چی ئاوا دڵپاکانە بەرەو مەرگی خۆی هەنگاوی نا!

هەڵســوکەوتەکەی پیاوی وەبیر ژوولییەس سیزار دەخاتەوە. هەرچەند خێزانی پێی گوتبوو نەچێ بۆ مەجلیســی ســەنا چونکــە خەونی دیوە دەیکوژن، بــەڵام هەر چووو کوشــتیان. بێجگە لەوەش گوێی نەدایە ڕێنوێنییەکانی پیاوێکی ئایینی کە پێی گوتبوو لە پازدەی مانگی مارسدا مەترسییەکی گەورەی لەپێشە.

قاسملوو پێش بینیی تەواوبوونی سەردەمی ژیانی خۆی کردبوو. چەندین ساڵ بوو دەیەویست ســەربردەی ژیانی خۆی بنووســێتەوە. بەڵام کاروباری زۆرو گیروگرفتی نێوخۆیی حیزبەکەی هەرگیز ڕێگەیان پێ نەدا ئەو کارە بکا. تەنیا هەوڵوکۆششی کەسێکی دیکە سەربردەی ژیانی لە کتێبێکدا نووسیوە: وتوویژێکی بیوگرافییە کە جاناتان ڕانداڵ، ڕۆژنامەنووسی ئەمریکایی، دوای چەندین ساڵ قسە کردن دەگەڵی، نووسیویەتی.

قاسملوو، ساڵێک پێش مردنی، بە نووسەرەکەی گوتبوو، ئەگەر بم ویستایە سەربردەی ژیانی خۆم بنووســم، بەم شــێوەیە دەســتم پێ دەکرد: «زۆرجاران، ڕێبەرانی کورد بە هۆی فێڵبازیی کاربەدەستانی ئێرانی کوژراون. هەوەڵی جەعفەر ئاغاو دوایەش سمکۆیان کوشت. هەردوویان گرنگترین ڕێبەرانی سەردەمی نوێی مێژووی کورد بوون.

لە حاڵێکدا خوێنی سمکۆی لە کووچەیەک دەڕژا، لە ماڵێکی نزیک بەو شوێنە کوڕێک لە دایک بوو. ئەو کوڕە ئەمن بووم».

بە سەرسوڕماوییەوە لێم پرسی: «بەڕاستی، ڕووداوەکە وابووە»؟

لــە وەڵامــدا گوتی: «نا. ســمکۆ لە مانگی ژوئەنــی ١٩٣٠دا کوژرا، ئەو ســاڵە ئەمن لەدایک بووم بەڵام نەک ڕاست لەو ڕۆژەدا. داخوا تێدەگەی ئەو ڕووداوە چەندە گرنگە؟ ڕێبەرێکی کورد دەمرێ و لە هەمان کاتدا یەکی دیکە لەدایک دەبێ».

درێژەی دەبێ ١فێوریەی ٢٠١٦